

Тема 4. Охоронні агентства та служби безпеки підприємств як суб'єкти недержавної охоронної діяльності: питання та пріоритетні напрямки розвитку.

План

1. Загальні положення щодо організації охоронної служби.
2. Забезпечення безпеки фізичних осіб. Охорона об'єктів і режимні заходи. Охорона масових заходів.
3. Взаємодія співробітників охорони з правоохоронними органами.

Перелік ключових термінів і понять з теми: охоронна служба, режимні заходи, технічні засоби, засоби і системи зв'язку, інформація, пропускний режим, статус суб'єктів недержавної охоронної діяльності.

1. Загальні положення щодо організації охоронної служби підприємства (СБП)

СБП створюється наказом директора з метою захисту економічних інтересів підприємства і забезпечення максимальної безпеки його діяльності як суб'єкта ринкових відносин та є самостійним підрозділом і підпорядковується безпосередньо керівнику підприємства.

Керівництво службою здійснює начальник СБ, що призначається і звільняється від займаної посади керівником підприємства.

Структура і штати СБ за поданням її начальника затверджуються керівником підприємства.

Діяльність СБП фінансується за рахунок включення її витрат у собівартість робіт, виконуваних підприємством.

В залежності від виду підприємницької діяльності, розмірів фірми й інших критеріїв її функціонування набір елементів механізму захисту підприємницької таємниці може кардинально змінюватися.

Як правило, для комплексного вирішення всіх питань, пов'язаних із захистом підприємства створюється власна СБП. Однак окремими питаннями захисту економічної безпеки можуть займатися спеціалізовані охоронні підприємства, що виконують свої функції за договором. Важливе значення має добір висококваліфікованих фахівцю СБП, нормативне встановлення обов'язків співробітників і таких функцій СБП, як:

- організація й забезпечення пропускного режиму в будинках і приміщеннях, несення їхньої охорони, контроль за дотриманням встановленого режиму на фірмі співробітниками, відвідувачами;
- проведення заходів щодо правового й організаційного регулювання відносин на підприємстві по захисту його економічної безпеки;
- участь у розробці основних нормативних документів (інструкцій, положень), що встановлюють порядок і принципи захисту на підприємстві;

- участь у розробці посадових інструкцій, обов'язків керівників підрозділів, фахівців, усіх категорій працівників;
- забезпечення збереження документів, що містять зведення, що є комерційною таємницею, припинення їхнього розкрадання або передачі зведень зацікавленим особам іншими способами;
- організація проведення службових розслідувань по фактах розголошення зведень, що складають підприємницьку таємницю, втрат документів і інших порушень безпеки фірми, а також і інші функції, що повинні бути встановлені в положенні про службу безпеки, затвердженому керівником фірми.

2. Забезпечення безпеки фізичних осіб. Охорона об'єктів і режимні заходи. Охорона масових заходів

Охорона фізичних осіб - комплекс заходів, спрямованих на забезпечення особистої безпеки конкретної фізичної особи шляхом запобігання та недопущення безпосередніх загроз її життю та здоров'ю. Забезпечення заходів безпеки особи передбачає її захист від завдання їй шкоди та умов, які можуть бути небезпечними для її особистості, волі, тілесної недоторканності, забезпечення свободи її очевидних протиправних дій і безпеки в місцях перебування та на маршрутах руху.

Для забезпечення особистої безпеки та охорони громадян суб'єктом приватної охоронної діяльності формується група особистої охорони (до якої входять працівники, які пройшли навчання та мають відповідну кваліфікацію), склад якої залежить від рівня загрози охоронюваній особі, при цьому за договором забезпечується:

1. Безпека перших осіб комерційних та інших структур.
2. Безпека сім'ї.
3. Супровід при відрядженнях.
4. Безпека при проведенні ділових і неформальних зустрічей.
5. Безпека при перевезенні грошових та інших матеріальних цінностей.

Здійснення фізичного захисту здійснюється шляхом:

- цілодобової охорони;
- супроводження, охорони, захисту життя і здоров'я особи, що охороняється, під час проведення ділових і неформальних зустрічей;
- супроводження та охорони при ділових поїздках, відрядженнях;
- охорони сім'ї, дітей;
- супроводження і охорони представників клієнта при перевезенні матеріальних та інших цінностей;
- охорони при проведенні масових заходів.

Для забезпечення безпеки об'єктів, потрібен комплекс охоронних заходів, які у більшості випадків будуть мати попереджувальний характер. Перед підписанням договору про надання послуг із охорони об'єкта всебічно вивчають об'єкт або територію, які треба буде охороняти. З цією метою проводиться аналіз потенційних загроз і ризиків виникнення небезпечних

ситуацій, виявляються слабкі сторони в системі безпеки, створюється попередній план майбутніх заходів. Виконання таких дій – необхідний підготовчий етап. Адже особиста охорона кожного об'єкта має свої особливості. Наприклад, методи, які будуть ефективними для забезпечення безпеки в нічному клубі, можуть не підійти для будівництва або приватного домоволодіння.

Вибір охоронних засобів

Ефективною вважається тільки така охорона об'єктів, за якої суб'єкти злочинницької діяльності не мають ніякої можливості побачити в режимі безпеки будь-які слабкі місця, а також дозволяє попередити на ранніх стадіях будь-які протиправні дії. Тактика охорони стаціонарних об'єктів складається з наступних компонентів: наявність режиму охорони; прийоми і тактика, яка застосовується; навички охоронців, які дають змогу застосовувати різні прийоми і технічні засоби охорони.

До факторів, які впливають на вибір засобів і прийомів охорони, відносяться:

- способи зазіхання на об'єкт;
- характер технічного оснащення об'єкта;
- слабкі місця в технічному оснащенні;
- наявність охоронної та пожежної сигналізації;
- характер об'єкта та наявність коштовних речей в ньому;
- охоронне оснащення та інші фактори.

Типи та режими охорони об'єктів

Охорона об'єктів різняться за часом: цілодобова, часткова та вибіркова. Вибір того чи іншого типу залежить від особливостей об'єкту, часу та специфіки його роботи. Також режим охорони буває простим та посиленним, закритим та відкритим. Охорона об'єктів має 2 види свого режиму:

- процедурно-відображальні завдання;
- попереджувальні та аналітичні завдання.

Попереджувальні завдання вирішуються шляхом створення іміджу більш ніж надійного охоронного режиму, завдяки якому створюється враження, що будь-які незаконні посягання приречені на провал. У даному випадку проводиться демонстрація деяких особливо вражаючих охоронних елементів. Ще один спосіб вирішення попереджувальних завдань — це маскування об'єкту, перекриття інформаційних каналів і поширення дезінформації про реальний стан речей на об'єкті.

Рішення процедурно-відображальних завдань відбувається способом своєчасного виявлення ознак запланованого посягання і подальшого відображення, заздалегідь підготовленими засобами і силами, цього посягання. Подібну операцію, як правило, краще проводити, взаємодіючи зі співробітниками органів внутрішніх справ. Якщо точний час посягання передбачити неможливо, тоді необхідно злочинців спровокувати. Досягається це шляхом надання підозрюваним особам дезінформації.

Правила реалізації охоронних заходів на об'єктах

Приймаючи об'єкт під охорону, охоронець зобов'язаний:

- прийти на інструктаж в одязі, що відповідає сезону;
- вчасно з'явитися на об'єкт у складі зміни;
- у присутності старшого зміни або представника адміністрації об'єкта провести огляд об'єкта, перевірити печатки, пломби і замки; перевірити засоби зв'язку, сигналізацію та освітлення;
- внести відповідний запис у службову книгу;
- за наявності на об'єкті порушень і несправностей, а також за відсутності старшого зміни, зв'язатися з керівництвом об'єкта;
- при отриманні розпорядження приймати під охорону об'єкт з порушеннями, це розпорядження має бути зроблено в письмовій формі або в присутності всієї зміни.

Охорона об'єктів здійснюється таким чином, що охоронець повинен:

- постійно перебувати на своєму місці і періодично робити обхід території, роблячи при цьому перевірку об'єкта;
- при спрацьовуванні сигналізації якомога швидше повідомити про це диспетчера об'єкту та чергового органу внутрішніх справ.

Охорона масових заходів

Для якісного забезпечення безпеки фахівці охоронної компанії повинні мати при собі набір необхідного обладнання – накладки для захисту рук і ніг, бронежилети прихованого носіння, газові балончики, радіозв'язок, мобільний зв'язок, металодетектори, ліхтарики, безбарвна печатка або ультрафіолетовий маркер з набором оснасток, ліхтарик з ультрафіолетовим кольором для перегляду зображень, нанесених за допомогою безбарвної печатки, пластикові наручники, гучномовець, переносні загороджувальні конструкції, вогнегасники, аптечки для надання першої медичної допомоги.

За 2-3 години до початку роботи технічного персоналу (кухарів, офіціантів, звукорежисерів) охоронці проводять візуальне вивчення об'єкта. Увагу приділяють потенційно небезпечним конструкціям, протипожежній безпеці, наявності резервних виходів. Далі оглядають автомобілі. Все і всі, хто викликає підозру, виключаються за межі території, що охороняється. Це можуть бути сторонні особи, предмети та апаратура, які не вказані в технічному плані. Співробітники з безпеки зобов'язані оглянути силові установки та кабелі на предмет помилок техніків, увага приділяється огляду технічних ям, які можуть стати сховищем для вибухових пристроїв.

Наступний етап - вивчення маршрутів евакуації людей. Після цього охорона розставляє пости і налагоджує спільну координаційну роботу зі співробітниками МВС та МНС.

Для охорони масового заходу, будь то концерт рок-зірки або вечірка закритого формату, на кожні 45 глядачів має припадати один охоронець. Якщо це двохтисячна аудиторія, то й кількість охоронців має бути не менше 40 осіб. Це приблизний підрахунок в умовах нормальної обстановки. У разі, коли місце проведення або активність аудиторії диктує свої правила, і

можливе виникнення провокацій та екстремальних моментів, слід посилити групу охоронців для якісного забезпечення охорони та безпеки.

Дії охорони під час проведення заходу

До початку заходу на вході в приміщення або на території повинна працювати вхідна група «фейс-контролю», завданням якої є запобігання внесення на охоронювану територію спиртних напоїв, наркотиків, зброї, вибухових, горючих і отруйних речовин, колючих і ріжучих предметів, важких предметів і каменів. Для виявлення деяких заборонених речей охоронці використовують металодетектори.

До початку заходу і ще деякий час після відкриття, вхідна група повинна бути максимально посилена. Це дозволить запобігти зайвому скупченню людей і ретельно відсіяти небажаних відвідувачів, які знаходяться у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння.

Стаціонарна охорона із заздалегідь прописаним протоколом безпеки розташовується в контрольних точках відповідальності або «точках посилення». Вона відповідає за забезпечення громадського порядку, контрольньо-пропускний режим по зонах (відповідно до класу допуску), а також за виявлення людей з підвищеним емоційним фоном. Всю оперативну інформацію охоронці передають на пости.

При необхідності охоронна компанія може організувати на заході тимчасові пункти відеоспостереження. Вони потрібні для фіксації того, що відбувається, і формування архіву подій. Технічний персонал охорони на період проведення заходу організовує систему відеоспостереження згідно затвердженої концепції безпеки. Відеокамери розташовуються в певних місцях – там, де вони найбільш ефективні і фіксують те, що залишається поза увагою охоронця. Відеооператори в такому випадку координують роботу охорони, відстежують нетипову поведінку відвідувачів. Виявивши підозрілих елементів, направляють туди групу підсилення для перевірки інформації. Використання системи відеоспостереження дозволяє скоротити витрати на фізичну охорону. Особливо це актуально для масових заходів, які проходять понад п'ять днів.

В цей же час співробітники групи мобільного реагування в штатному режимі патрулюють територію і перевіряють технічні приміщення – раптом хтось із непроханих гостей пройшов через контрольньо-пропускний режим або залишив сторонній предмет. Дуже часто робота ГМР стає непомітною в разі виникненні позаштатної ситуації: провокації, розпивання алкогольних напоїв, неадекватної поведінки відвідувачів. У такому випадку ГМР активно співпрацює з правоохоронними органами, повідомляючи про порушення порядку.

Головна відповідальність при охороні масового заходу лежить на керівнику служби безпеки. Він готує загальну концепцію безпеки заходу, координує роботу охорони, отримує і доводить до співробітників охорони нові ввідні, одержані від організатора. Його присутність при позаштатних ситуаціях є обов'язковою. Проаналізувавши обставини, в разі необхідності, керівник служби безпеки робить перестановку контрольних точок охорони.

На заході може бути задіяний зовнішній патруль. Його обов'язки – доводити загальну обстановку по периметру, оповіщати про приїзд автобусів (при збільшеному потоці на вхідній групі), відстежувати підозрілих осіб біля входу в будівлю, поки ті ще не встигли заховати заборонені предмети. Також зовнішній патруль запобігає спробам крадіжки з автомобілів, а так само їх пошкодження.

Особлива увага приділяється супроводу VIP-гостей. Відомих публічних осіб охорона зустрічає окремо, як правило, ще біля автомобіля. Проводять таких гостей через службовий вхід, минаючи натовп. Супроводжують зірок бійці ГМР і керівник служби безпеки, організовуючи «коридор» і завчасно убезпечивши сектор від сторонніх. Біля VIP-сектора розташовують точки посилення охорони, щоб запобігти небажаних контактів.

Закінчення заходу

Закінчення заходу майже завжди пов'язане з великим потоком людей на виході. При цьому виникають конфлікти між відвідувачами. Завдання охорони – регулювати потік на виході. Для цього більша частина охорони передислоковується на вхідну групу (крім критичних точок). Залежно від архітектури будівлі, існує ряд методів штучного регулювання потоку. Наприклад, перекривши найближчі двері, відвідувачів пускають «довгим виходом». Таким чином вони розтягуються в чергу і виходять рівномірною кількістю. У цей період необхідно посилити роботу відеооператорів за рахунок резерву, а групу ГМР перемістити на піднесення для максимального огляду. Наприкінці кожного заходу охорона робить обхід і оглядає локації на предмет втрачених речей.

3. Взаємодія співробітників охорони з правоохоронними органами

Суб'єкти охоронної діяльності та правоохоронні органи можуть спільно організовувати взаємодію і надавати взаємодопомогу у діяльності, що спрямована на попередження, припинення і розкриття кримінальних правопорушень та забезпечення охорони громадського порядку (ст. 18 Закону «Про охоронну діяльність»).

Заходи із взаємодії з правоохоронними органами не можуть порушувати зобов'язання суб'єктів охоронної діяльності за договором щодо надання послуг з охорони. У відповідності до ст. 19 Закону *суб'єкти охоронної діяльності організовують взаємодію з правоохоронними органами у формі:*

- 1) проведення спільних нарад, консультацій;
- 2) обміну інформацією з питань попередження та припинення правопорушень;
- 3) інших не заборонених законодавством заходів за умови, що не порушуються права та обов'язки суб'єктів господарювання і здійснення таких заходів належить до компетенції відповідного правоохоронного органу.

Наказом МВС України від 23 березня 2007р. № 96 при МВС України створена Координаційна рада із взаємодії органів внутрішніх справ з

охоронними підприємствами, їх об'єднаннями та службами безпеки суб'єктів господарювання, яка є громадським консультативно-дорадчим органом. Рада організовується з метою здійснення координації заходів органів і підрозділів внутрішніх справ з охоронними підприємствами, їх об'єднаннями та службами безпеки суб'єктів господарювання з охорони громадського порядку, попередження і припинення злочинів у місцях виконання ними охоронних функцій; сприяння формуванню державної політики в галузі забезпечення безпеки громадян і суб'єктів господарювання, розвитку ринку охоронних послуг.

Основними завданнями партнерства між суб'єктами недержавної охорони та правоохоронними органами є:

– науково-методичне й організаційне сприяння управлінню в забезпеченні безпеки фізичних і юридичних осіб, захисту їхніх прав, свобод, законних інтересів від протиправних посягань;

– сприяння законодавчому визнанню і підвищенню престижу професії охоронця і детектива, участь у визначенні кваліфікаційних вимог до осіб, що займаються недержавною охороною;

– вивчення і розповсюдження позитивного досвіду роботи охоронних, освітніх, технічних і інших підприємств, розробка і впровадження нових форм, методів і тактичних прийомів, що підвищують якість охоронних послуг;

– організація підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів для ринку охоронно-детективних послуг;

– збір і обробка кримінології, комерційної та іншої, необхідної для вирішення статутних задач, інформації, створення відповідних банків даних для оперативного інформаційного обміну,

статистичної й аналітичної обробки інформації на користь учасників ринку охоронно-детективних послуг;

– організація наукових досліджень в області соціальних і технічних наук з проблем безпеки особи і бізнесу;

– здійснення інформаційно-видавничої діяльності у сфері безпеки.

Взаємодію між суб'єктами охоронної діяльності та правоохоронними органами можна розподілити на 3 складові:

1) взаємодія, пов'язана з отриманням (продовженням, переоформленням) ліцензій на господарську діяльність із надання послуг з охорони власності та громадян;

2) взаємодія, пов'язана зі здійсненням контролю (нагляду) за додержанням ліцензіатами вимог ліцензійних умов зазначеної господарської діяльності;

3) взаємодія в межах забезпечення охорони громадського порядку охоронними підприємствами, на базі яких створено громадські формування.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття охорона фізичних осіб.

2. Розкрийте сутність охоронних заходів на об'єктах.
3. Окресліть систему факторів, які впливають на вибір засобів і прийомів охорони.
4. Охарактеризуйте дії охорони під час проведення масових заходів.
5. Перерахуйте основні напрямки співпраці між суб'єктами недержавної охорони та правоохоронними органами.

Практичні завдання:

1. На основі вивченого матеріалу встановіть і охарактеризуйте класифікацію охоронних заходів суб'єктами недержавної охоронної діяльності. Відповідь виконайте у вигляді презентації.
2. Систематизуйте ті заходи, які поводяться СПБ стосовно захисту економічної безпеки підприємства. Відповідь подайте у вигляді таблиці.
3. У чому полягає специфіка охорони масових заходів. Розробіть і презентуйте модель охорони масового заходу (присвяченого святкуванню державного свята, чемпіонату з футболу, проведення Євробачення тощо.)